

**ORTA ANADOLU
İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı: 70430465-TİM.OAİB.GSK.İDARİ.2025/791-4170

Ankara, 18/04/2025

Konu: ABD'nin Yeni Dış Ticaret Politikası ve Türkiye-ABD İşbirliği Konulu Çalışma Grubu Toplantısı Hk.

Sayın Üyemiz,

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)'den alınan bir yazıda, Ticaret Bakanlığından alınan yazılara atfen, ABD'nin yeni dönem dış ticaret politikası ve etkilerine ilişkin, Ticaret Bakan Yardımcımız Sayın Mustafa Tuzcu'nun başkanlığında gerçekleştirilen Çalışma Gurubu toplantısında gündeme getirildiği üzere, Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Temsilciliği (USTR) tarafından **31 Mart 2025** tarihinde yayımlanan 2025 Yılı Dış Ticarete Engeller Hakkında Ulusal Ticaret Tahmini (National Trade Estimate-NTE) Raporu ve çevirisi ekte sunulduğu belirtilmektedir.

Bilgilerine sunulur.

S. Tansel KÜNBİ
Genel Sekreter A.
Şube Müdürü

Ek: NTE Raporu ve Çevirisi

Ayrıntılı bilgi için: Ayşenur Altan - BSHS

Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Ceyhan Atuf Kansu Cad. No: 120

06520 BALGAT ÇANKAYA ANKARA

Tel : (312) 447 27 40 Faks : (312) 446 96 05 - 447 01 80

e-posta : info@oai.org.tr / www.oai.org.tr

2025 NATIONAL TRADE ESTIMATE REPORT ON FOREIGN TRADE BARRIERS

TÜRKİYE

İthalat Politikaları

Türkiye'nin son yıllarda uyguladığı ithalat politikalarında dikkat çeken bir gelişme, 2023 yılı itibarıyla ortalama MFN gümrük vergisi oranının %16,2'ye yükselmiş olmasıdır. Tarım ürünlerinde bu oran %39,8'e kadar çıkarken, tarım dışı ürünlerde %12,5'dir. Türkiye'nin DTÖ'ye bildirdiği bağlı oranlar ile uyguladığı oranlar arasındaki fark, çeşitli sektörlerde tarifeleri artırmak amacıyla kullanılmaktadır.

Gümrük Birliği ve Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında AB ve STA ortaklarından ithal edilen tarım dışı ürünler için gümrük vergisi uygulanmazken, üçüncü ülkelere karşı AB Ortak Gümrük Tarifesi esas alınmakta, ancak hassas ürünlerde daha yüksek oranlar uygulanabilmektedir. Aralık 2023'te 4.000'den fazla ürüne %2 ila %30 arasında yeni ilave gümrük vergileri getirilmiştir. Türkiye, söz konusu ilave gümrük vergilerini AB'den ve STA ortaklarından, yaptığı ithalatta uygulamamaktadır.

2023 depremleri sonrası yerli üretimi korumak amacıyla bazı yassı çelik ürünlerine yönelik gümrük vergileri artırılmıştır.

Ayrıca Türkiye, ABD'nin 2018'de aldığı Section 232 kapsamındaki önlemlere karşılık olarak uyguladığı misillemeyi sürdürmektedir. Bu kapsamda 479 ABD menşeli üründe ilave vergiler yürürlüktedir. 2023 yılı sonunda DTÖ Paneli bu misilleme vergilerinin DTÖ kurallarına aykırı olduğuna hükmetmiş, Türkiye kararı temyize götürmüştür.

Tarım sektörü yüksek gümrük vergileri ile korunmakla birlikte, son yıllarda gıda enflasyonu ve arz güvenliği endişeleri nedeniyle buğday, mısır, arpa ve ayçiçek yağı gibi bazı temel ürünlerde vergiler geçici olarak düşürülmüştür. 2024'te ayçiçeği için düşük gümrüklü ithalat kotası ilan edilmiştir. Ceviz ve badem gibi ürünlerde ise vergi oranları artırılmış, ithalatçılar tarafından ödenen ek mali yükümlülük (EMY) tutarlarında ciddi artışa gidilmiştir. ABD paydaşları, bu uygulamaların şeffaf olmaması ve ticarete öngörülemezliğe yol açması nedeniyle endişelerini sürdürmektedir.

Türkiye'de ithal ürünler, yerli ürünler gibi KDV'ye tabidir. KDV oranı, malın CIF değeri, gümrük vergisi ve diğer masraflar üzerinden hesaplanmakta olup, tarım ürünlerinde genellikle %1 ila %10 arasında değişmektedir. Bazı işlenmiş ürünlerde bu oran %20'ye kadar çıkabilmektedir. Sermaye malları, bazı hammaddeler ve yatırım teşvik belgesi kapsamında yatırım malları vergiden muaftır.

Ayrıca, lüks tüketim malları ve belirli ürünlerde Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) uygulanmaktadır. ÖTV ile KDV birlikte kamu gelirlerinin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. ÖTV ve KDV oranlarında ithal ürün veya içeride üretilmiş ürün ayrımı yapılmamakla birlikte, ÖTV oranı alkollü içkilerde ürün türüne göre değişiklik göstermektedir. Özellikle alkollü içeceklerde oldukça yüksek ÖTV oranları geçerli olup, bu oranlar her altı ayda bir gözden geçirilmektedir. ÖTV aynı zamanda akaryakıt, motorlu taşıtlar, uçak, gemi ve dayanıklı tüketim mallarına da uygulanmaktadır.

Kasım 2023'te elektrikli araçlar için motor gücü ve satış fiyatına göre değişen yeni ÖTV oranları belirlenmiştir. Yerli üretilen TOGG, en düşük vergi dilimine giren az sayıdaki modelden biri olarak öne çıkmaktadır. Temmuz 2024'te plug-in hibrit araçlara yönelik ÖTV oranlarında da indirimle gidilmiştir.

Tarife Dışı Engeller

2015 yılından bu yana yürürlükte olan düzenleme ile yenilenmiş yedek parça ithalatı büyük ölçüde yasaklanmıştır. Bu durum, bilgisayar ekipmanları ve tıbbi cihazlar dahil olmak üzere çeşitli sektörleri etkilemektedir. Ayrıca inşaat makineleri, traktörler ve tarım ekipmanlarının üretildiği yıl içinde ithal edilme zorunluluğu sürmektedir. Bu uygulama, sipariş süreci uzun olan ABD menşeli makinelerin Türkiye'ye ihracatını sınırlamaktadır.

2024 yılı Mayıs ayı itibarıyla Türkiye, Filistin'deki insani durum gerekçesiyle İsrail ile tüm ticari ilişkilerini durdurmuştur. ABD makamları, ABD vatandaşları/firmalarını, ürünlerinin İsrail menşeli olmadığı veya İsrail girdisi içermediği yönünde sertifika talepleri veya potansiyel boykot çağrılarına karşı dikkatli olmaları yönünde uyarmıştır.

Ayrıca, 6 Haziran 2024 tarihinde Türkiye, yurt içi buğday stok fazlalığı nedeniyle Dahilde İşleme Rejimi kapsamında buğday ithalatına yasak getirmiştir. Buna karşın, öğütülmüş buğday, makarnalık buğday ve arpaya yönelik ihracat serbestleştirilmiştir. Ekim 2024'te ise yasak kısmen kaldırılmış, sektörün ihtiyaç duyduğu buğdayın %15'ine kadar olan kısmının ithalatla, kalan kısmının ise Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) aracılığıyla yurtiçinden temin edilmesi şartı getirilmiştir. 31 Aralık 2024 itibarıyla, yasağın tamamen ne zaman kaldırılacağına dair herhangi bir resmi açıklama yapılmamıştır.

ABD'li firmalar, Türkiye'nin ithalat işlemlerinde talep ettiği belgelerin karmaşık ve şeffaf olmadığını, bu nedenle limanlarda sıkça gecikmeler yaşandığını bildirmektedir. Özellikle sanayi ve tarım ürünleri ihracatçıları, gümrüklerdeki kıymet tespitiyle ilgili belirsizliklerden şikayet etmektedir. Ayrıca, Ticaret Bakanlığı'nca, aralarında ceviz, badem ve ayçiçeği gibi 31 tarım ürününün yer aldığı ve her yıl yenilenmesi gereken ihracatçı kayıt sistemi uygulamakta olup, bu süreçte ihracatçılara yeterli rehberlik sağlanmadığı ifade edilmektedir.

Ticarette Teknik Engeller

Türkiye'de biyoteknoloji kullanılarak üretilmiş yemler için 2010 tarihli Biyogüvenlik Kanunu kapsamında izlenebilirlik zorunluluğu sürmektedir. Tedarik zincirindeki tüm aktörlerin 20 yıl süreyle kayıt tutma yükümlülüğü bulunmakta ve bu yükümlülüğe uymayanlar hakkında adli ve idari işlem yapılmaktadır.

İlaç ürünlerine ilişkin olarak, Türkiye'de 2010 yılında yürürlüğe giren düzenleme ile ruhsat alımı için üretim tesislerinin Sağlık Bakanlığı tarafından denetlenmesi ve İyi Üretim Uygulamaları (GMP) sertifikası alınması zorunlu hale gelmiştir. Bu uygulama, daha önce ihracatçı ülkelerdeki yetkili makamlarca (örneğin ABD FDA veya Avrupa İlaç Ajansı) yapılan denetimlerin geçerliliğini ortadan kaldırmış ve süreçte ciddi gecikmelere yol açmıştır. 2016'dan itibaren ABD ve AB kaynaklı öncelik statülü ürünler için GMP ve pazarlama ruhsatı başvurularının eş zamanlı

sunulması imkanı tanınmakla birlikte, bu uygulama tüm ürünler için yaygınlaştırılmamıştır. ABD menşeli yeni ilaçların pazara erişimi bakımından GMP denetimi kaynaklı gecikmeler önemli bir engel olmaya devam etmektedir.

Gıda Güvenliği ve Bitki Sağlığı

Türkiye'nin gıda güvenliği mevzuatının uluslararası standartlarla ve bilimsel temellere yeterince uyumlu olmadığı ifade edilmektedir. AB'ye benzer şekilde pestisit azaltım takvimi uygulanmakta, ancak uygulamaların şeffaf ve bilimsel temelden uzak olduğu yönünde eleştiriler sürmektedir. Canlı hayvan ve bitkisel ürün ithalatında zorunlu kontrol sertifikaları gecikmelere ve limanlarda sorunlara yol açmaktadır. Bu durum, özellikle ABD'den canlı büyükbaş, et ürünleri, deri ve genetik materyal ihracatını olumsuz etkilemektedir.

Pirinç ürünlerinde, Türkiye'nin beyaz uç nematodunun karantina zararlısı olarak değerlendirmesi ve ithalat sonrası önleyici önlemleri kabul etmemesi nedeniyle, ABD'nin güney eyaletlerinden yapılan kabuklu pirinç sevkiyatları durdurulmuştur.

Hayvan Sağlığı

Türkiye, kendi içinde bölgesel farklılıkları tanımasına karşın ABD için ilçe (county) düzeyinde bölgeselleştirme uygulamasını kabul etmemektedir. Bu nedenle, yüksek patojen kuş gribi (HPAI) görülen ABD eyaletlerinden yapılan kanatlı eti ve ürünlerinin ithalatı yasaklanmıştır. Bu durum, Türkiye'nin Ortadoğu'ya ABD kaynaklı transit sevkiyatlar için önemli bir geçiş noktası olması nedeniyle, ticari etki yaratmaktadır.

Ayrıca, Türkiye 2024 yılı Nisan ayında, ABD'de bazı sığır sürülerinde tespit edilen H5N1 vakaları gerekçesiyle ABD'den canlı büyükbaş ithalatını durdurmuştur. ABD makamlarının bilgilendirmelerine ve vakaları önlemeye yönelik tedbirlerine rağmen, bilimsel temele dayanmayan bu yasağın sürdürüldüğü belirtilmekte, uygulamanın Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü'nün (WOAH) önerileriyle çeliştiği ifade edilmektedir.

Tarımda Biyoteknoloji

Türkiye, 2010 tarihli Biyogüvenlik Kanunu'nu DTÖ SPS Komitesi'ne bildirmiş olmakla birlikte, sonraki değişiklikleri ve düzenleyici detayları bildirmemiştir. ABD'li biyoteknoloji firmaları, bu kanunun getirdiği ağır sorumluluklar, onay süreçlerinin belirsizliği ve ticari sırların yeterince korunmaması gerekçeleriyle Türkiye'de ürün onayı almakta isteksiz davranmaktadır.

Biyoteknoloji alanında yetkili kurum olan Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yürüttüğü değerlendirme süreci şeffaflık ve bilimsel gerekçelendirme açısından yetersiz bulunmakta olup, bugüne kadar insan tüketimine yönelik hiçbir ürün onaylanmamıştır. Hayvan yemi için 36 ürün (15 soya, 21 mısır türevi) onaylı olup bu sayı uzun süredir sabit kalmıştır. 13 yeni başvuru beklemede olup, bazı başvurular 2015 yılından bu yana sonuçlandırılmamıştır.

Türkiye'nin sıfır tolerans esasına dayalı “düşük seviyeli bulaşma” (LLP) politikası, özellikle izinsiz biyoteknolojik ürünlerin izine rastlanan sevkiyatların tamamen reddedilmesine yol açmaktadır. Sadece iki istisna bulunmaktadır: Türkiye'de onay süreci devam eden ürünler için %0,1; onaylı ancak bildirilmemiş ürünler içinse %0,9 eşğine kadar izin verilmektedir. Ancak bu politikalar, ABD'den gelen yem ve gıda ürünlerinin test edilmesi sırasında ayrımcı ve katı bir uygulamaya neden olmakta ve sevkiyatların reddine yol açmaktadır.

Kamu Alımları

Türkiye, kamu alımlarında yerli üretimi teşvik eden politikalar uygulamaya devam etmektedir. Kamu ihale mevzuatı, yerli firmalara özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde %15'e kadar fiyat avantajı sağlama yetkisi tanımaktadır. İhale makamlarının çoğu durumda "en düşük fiyat" esasına göre karar vermesi ise, teknik kapasitesi yüksek fakat daha maliyetli olan ABD'li firmaların elenmesine neden olabilmektedir. Bu durum özellikle kaliteli hizmet, uzun vadeli maliyet avantajı veya yüksek katma değer sunan tekliflerin göz ardı edilmesine yol açmaktadır.

ABD firmaları, Türkiye'deki kamu ihalelerine katılım sürecinde bir dizi yapısal engelle karşılaşmalarını bildirmektedir. Bunlar arasında, esnekliğe izin vermeyen standart sözleşme şartları, ayrıntılı ve karmaşık belge gereklilikleri ve Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında tutulan acil alım projeleri öne çıkmaktadır. Bu projeler teknik olarak yabancı firmalara açık olsa da, çoğunlukla yalnızca Türkiye'de üretilmeyen veya acil ihtiyaç duyulan mal ve hizmetlerde yabancı tedarikçiler tercih edilmektedir. Enerji sektöründe ise ekipmanların Türkiye'de özel üretim bölgelerinde üretilmesi şartı aranan lisans ihaleleri ve yerli tedarik kullanımına dayalı teşvik mekanizmaları yürürlüktedir.

Ayrıca, Türkiye'nin "Sanayi İşbirliği Programı" çerçevesinde, savunma, ulaşım, ilaç, telekomünikasyon ve enerji gibi sektörlerde kamu ihalelerinde yerli ortakla üretim ve teknoloji transferi zorunlulukları getirilmekte; bu da yabancı firmalar için ilave yükümlülükler doğurmaktadır. 2019'dan bu yana kamu kurumlarının bulut bilişim hizmetleri kullanması yasaklanmış olup bu durum, dijital altyapı sunan yabancı firmaların katılımını sınırlamaktadır. Türkiye halen DTÖ Kamu Alımları Anlaşması'na taraf değildir, ancak 1996'dan bu yana anlaşmanın komitesine gözlemci statüsünde katılım sağlamaktadır.

Fikri Mülkiyet Haklarının Korunması

USTR tarafından yayımlanan 2024 yılı Özel 301 Raporu'nda Türkiye, fikri mülkiyet rejimindeki yetersizlikler nedeniyle izleme listesinde yer almaya devam etmiştir. Bu eksikliklerin, ABD ihracatı ve yatırımları açısından piyasa erişiminde engel teşkil ettiği belirtilmiştir. Özellikle korsan yazılım, basılı materyal korsanlığı ve çevrim içi korsanlık ile mücadelede yetersizlikler tespit edilmiş; Türkiye'nin sahte ürünlerin ihracatında ve transit ticaretinde önemli bir merkez haline geldiği vurgulanmıştır. İstanbul'daki Tahtakale pazarı, Çin menşeli sahte ürünlerin Avrupa ve Orta Doğu'ya geçiş noktası olarak 2024 yılı “Korsanlık ve Sahtecilikle Anılan Piyasalar” listesinde yer almıştır.

ABD'li şirketler, fikri mülkiyet kurallarının uygulanmasında kolluk kuvvetleri, savcılık ve yargı makamları arasında koordinasyon eksikliği olduğunu, devlet kurumlarının fikri mülkiyet suçlarına

öncelik vermediğini rapor etmektedir. 2016 yılında yürürlüğe giren Sınai Mülkiyet Kanunu, marka, tasarım, patent, faydalı model ve coğrafi işaretlerin korunmasına ilişkin düzenlemeleri tek bir çatı altında toplamış ve teknoloji transferi ile ticarileştirme alanında yasal çerçeveyi güçlendirmiştir. Bununla birlikte ABD, Türkiye'nin WIPO İnternet Anlaşmaları kapsamındaki yükümlülüklerini tam olarak uygulamasını ve çevrim içi korsanlıkla mücadelede etkili mekanizmalar geliştirmesini teşvik etmektedir.

ABD ilaç sektörü ise Türkiye'de pazarlama ruhsatı almak için sunulan test verilerinin izinsiz paylaşımı ve haksız ticari kullanıma karşı yeterli koruma sağlanmadığı yönünde çekincelerini dile getirmektedir. Ayrıca, ilaç patent uyuşmazlıklarının çözüm sürecinin öngörülemez ve gecikmeli olması da firmalar açısından bir diğer endişe kaynağıdır.

Hizmet Ticareti Engelleri

Türkiye, çevrim içi yayıncılık alanında yürürlüğe koyduğu düzenlemelerle yabancı hizmet sağlayıcılarının pazara girişini sınırlandırmaktadır. 2019 yılında kabul edilen “Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik” uyarınca, çevrim içi yayın hizmeti sunan platformların Türkiye’de ticari varlık oluşturması ve yayın lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, bu hizmet sağlayıcılardan içerik denetimi yapmaları ve talep hâlinde abone verilerini kamu otoriteleriyle paylaşmaları beklenmektedir.

Finansal hizmetler alanında ise, 6493 sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun”, finansal kuruluşların belge ve kayıtlarını tuttuğu bilgi sistemlerinin fiziksel olarak Türkiye’de bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Küresel çapta dağınık ağ altyapısı kullanan ABD menşeli firmalar, bu düzenlemeyi teknik olarak uygulanamaz bulmaktadır. Söz konusu mevzuatın yürürlüğe girmesi, önde gelen bir ABD’li firmanın Türkiye’deki faaliyetlerini sonlandırmasına neden olmuştur.

Profesyonel hizmetlere yönelik ise, Türkiye’de muhasebecilik, yeminli mali müşavirlik ve mahkemelerde avukatlık gibi mesleklerin icrası için Türk vatandaşlığı şartı aranmaktadır.

Elektronik Ticaret ve Dijital Hizmetlerdeki Engeller

2022 yılında yürürlüğe giren Basın Kanunu değişikliğiyle, devlet tarafından “yanıltıcı bilgi” olarak değerlendirilen sosyal medya içeriklerinin cezai yaptırımla karşı karşıya kalabileceği hükme bağlanmış, bilgi teknolojisi şirketlerine küresel cironun %3’üne kadar para cezası ve bant daraltma yaptırımı öngörülmüştür. İlgili yasa kapsamındaki ikincil düzenlemeler Aralık 2024 itibarıyla tamamlanmamıştır. Ayrıca, BTK’nın internet içeriklerine erişim engeli getirme yetkisi kapsamında, çeşitli ABD’li hizmet sağlayıcılar da dahil olmak üzere birçok platforma yönelik kısıtlama uygulanmıştır. Şubat 2023 depremlerinin ardından bir sosyal medya platformuna erişimin geçici olarak sınırlandırılması dikkat çekmiştir. 5651 sayılı Kanun uyarınca, günde bir milyondan fazla kullanıcıya sahip sosyal medya platformlarının Türkiye’de temsilci bulundurulması, içerik kaldırma taleplerine ivedilikle cevap verilmesi ve kullanıcı verilerini yurtiçinde saklaması zorunluluğu devam etmektedir.

Elektronik ticaret kapsamında, Türkiye 21 Ağustos 2024'te yürürlüğe koyduğu yeni düzenlemeyle yurt dışından yapılan çevrim içi alışverişlerde vergi muafiyet eşiğini 150 avrodan 30 avroya düşürmüştür; AB dışı ülkelerden gelen ürünlerde vergi oranını %60'a, AB ülkelerinden gelenlerde ise %30'a yükseltmiştir. Ayrıca, kürk, mücevher, cep telefonu ve ev eşyaları gibi lüks/dayanıklı tüketim ürünlerinde %20 ek vergi uygulanmaktadır. Bu ani vergi artışları, önceden istişare yapılmadan ve yeterli geçiş süresi tanınmadan hayata geçirildiği için uluslararası yatırımcılar tarafından eleştirilmiş; bir ABD'li firmanın Türkiye'deki çevrim içi satışlarını askıya almasına neden olmuştur. Ayrıca, sahte ürün oranında artış ve denetimsiz bir gri pazarın oluşması riskleri dile getirilmiş, bu vergilerin enflasyonu artırabileceği ve uluslararası taşımacılık firmalarının Türkiye pazarından çekilmesine yol açabileceği öne sürülmüştür.

Dijital Hizmet Vergisi (DST) kapsamında, Türkiye 1 Mart 2020 tarihinden itibaren dijital reklamcılık, içerik satışı ve dijital platform hizmetlerinden elde edilen gelirler üzerinden %7,5 oranında vergi uygulamaktadır. Bu vergi, Türkiye'de bir önceki yıl 20 milyon TL, küresel ölçekte ise 750 milyon avro üzeri gelir elde eden şirketlere uygulanmaktadır. Cumhurbaşkanı, vergi oranını %1 ile %15 arasında değiştirme yetkisine sahiptir. Türkiye ve ABD, 8 Ekim 2021 tarihli OECD/G20 Kapsayıcı Çerçeve kapsamında kabul edilen "İkinci Yapısal Blok"a katılmış, bu kapsamda 2021 yılında bir geçiş düzenlemesi üzerinde mutabık kalınmıştır. Bu mutabakata göre, Türkiye'nin geçiş dönemi boyunca uyguladığı DST yükümlülükleri, ileride Sütun 1 kapsamındaki kurumlar vergisinden mahsup edilebilecektir. Bu uzlaşa doğrultusunda ABD, Türkiye'ye karşı 2020 yılında başlatılan 301. Madde soruşturmasını sürdürmemiştir.

Ancak, 20 Ocak 2025 tarihinde Beyaz Saray tarafından yayımlanan bir memorandum ile, önceki yönetimin OECD Küresel Vergi Anlaşması kapsamında verdiği taahhütlerin ABD açısından bağlayıcı olmadığı ilan edilmiştir. Bu doğrultuda, ABD Hazine Bakanlığı yetkilileri 22 Ocak'ta OECD Vergi Politikası Merkezi Direktörlüğü'ne, 24 Ocak'ta ise OECD Genel Sekreteri'ne resmi bildirimde bulunmuş ve önceki idarenin yükümlülüklerinin geçersiz olduğunu teyit etmiştir.

Yatırım Engelleri

Türkiye'de doğrudan yabancı yatırımlar genelde serbest olsa da, yayıncılık ve taşınmaz edinimi gibi alanlarda mülkiyet sınırlamaları bulunmaktadır. ABD'li yatırımcılar, madencilik ruhsatlarının alınması veya yenilenmesinde gecikmeler yaşadıklarını, bazı durumlarda ise yerel makamların izni alınmış faaliyetleri durdurduğunu bildirmiştir.

Sübvansiyonlar

Türkiye, kapsamlı tarımsal destek programlarına sahip olmasına karşın, DTÖ'ye sunması gereken iç destek ve ihracat sübvansiyonu bildirimlerinde ciddi gecikmeler yaşamaktadır. Mevcut bildirimler eski yılları kapsamakta ve bazı dönemlerde DTÖ taahhütlerinin aşılmış olabileceğine dair endişeler doğurmaktadır. ABD ve diğer DTÖ üyeleri, Türkiye'nin şeffaflık konusundaki eksikliği ve destek miktarlarına ilişkin endişelerini düzenli olarak gündeme getirmektedir.

Ayrıca ABD'li ihracatçılar, ithal buğdayın kalitesinin izlenmesine yönelik etkili bir sistemin bulunmaması gerekçesiyle Türkiye'nin DİR kapsamındaki buğday ithalatı, navlun destekleri ve diğer sübvansiyonlar hakkında endişelerini dile getirmektedir.

Diğer Engeller

Türkiye’de ayçiçek yağı ihracatı yasaktır. ABD ve diğer DTÖ üyelerinin bildirimde bulunulması yönündeki taleplerine rağmen, Türkiye bu ihracat yasağını DTÖ’ye hiç bildirmemiştir.

Türkiye, 1 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla üç ay süreyle zeytinyağı ihracatını yasaklamış ve bu kararı 18 Ekim 2023 tarihinde süresiz olarak uzatmıştır. Ancak, 1 Haziran 2024 tarihinde Ticaret Bakanlığı, dökme ve varilli zeytinyağı ihracatına yönelik yasağı gevşetmiş ve 1 Kasım 2024 tarihine kadar 50.000 ton dökme ve varilli zeytinyağı ihracatına izin vermiştir.

25 Mayıs 2021 tarihinde ise, Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan bir tebliğ ile pamuk ihracatına kayıt zorunluluğu getirilmiştir. Bu kayıt zorunluluğunun amacı, organik pamuk ihracatını azaltmak ve organik pamuğun yurt içinde daha yüksek katma değerli tekstil ve konfeksiyon ürünlerine dönüştürülerek ihraç edilmesini teşvik etmektir.

2017’den bu yana Türkiye, ilaç geri ödeme sisteminde döviz kurunu düşük tutarak yeni nesil ilaçların piyasaya girişini fiilen sınırlamaktadır. ABD’li firmalar, fiyatlandırmada kullanılan resmi kurun piyasa gerçeklerinden uzak olduğunu ve bu nedenle ürünlerini pazarlamada ciddi zorluk yaşadıklarını belirtmektedir. Ayrıca, yaklaşık 200 ilaçta geri ödeme, sadece Türkiye’de üretilen ürünlere sağlanmaktadır. Türkiye’de satılan ilaçların büyük çoğunluğu geri ödeme sistemi kapsamında olduğundan, bu uygulama ABD’li firmaların yerli üretim şartını karşılamayan ürünlerini pazara sunmalarını ciddi şekilde zorlaştırmaktadır.

ABD’li tıbbi cihaz ve ilaç firmaları, Türkiye’de kamu hastanelerinden alacaklarının zamanında ödenmemesi nedeniyle uzun süredir sorun yaşadıklarını belirtmektedir. Devlet Malzeme Ofisi (DMO) aracılığıyla yapılan kamu alımlarında ödemelerin 90 gün içinde gerçekleştiği ve bu alanda iyileşme sağlandığı bildirilmektedir. Ancak, üniversite hastanelerinin doğrudan yaptığı alımlarda 12 ayı aşan gecikmelerin olduğu belirtilmektedir.